

a co s tím souvisí (vlastně všechny otázky systému v zoologii a botanice) dosud není náležitě rozřešen a v dnešní době (za poklesu systematiky) jest obzvlášť nedostatečně studován; v nejnovější době sice přichází už zase věda o systému ke cti a pokračuje už zase vážně v příslušném badání, ale dosavadní výsledky nikterak nepostačují k dalekosáhlým konklusím. Naproti tomu vybuchly výzkumy o mendelské dědičnosti příliš jednostranně, ač i tu začíná svítati, aby se příliš neplýtvalo v biologii (i jinde) slovem dědičnost. Vrcholem osudného matení pojmů pak je právě matení pojmů systematických s faenologickými v dnešním rasismu. Mluvíme-li o rase jakožto plemenu, t. j. kategorii systému na způsob malého (byť i zcela uzounkého) druhu, jde o specifický pojem systematický. Terminu rasa se však užívá také ve smyslu pouhého typu bez povahy systémové (ovšem vlastně o spoustě libovolných typů) a pak má do takovéto problematiky arci co mluvit i mendelsko-morganská dědičnost. Příkladem velké rasy v prvním (systematickém) významu je plémě mongolské v anthropologii, v druhém (typonomickém) syndrom „mongoloidismu” v medicíně. Po hříchu se užívá právě nyní v moderní anthropologické literatuře snad nejhustěji slova rasa k označení jistých typů v Evropě, o nichž prozatím není jisto, jakou mají biologickou povahu: „rasa” nordická, baltická, iberská, alpiní, mediterrání, dinarská, armenoidní, laponoidní a co se jich jen uvádí, jsou určitě definované typy evropského lidstva s významem výlučně deskriptivním. Zdali jsou to (třeba dosud jenom nepatrné a teprve vznikající) plemena či pouhé jen variace, modifikace atd., nikdo neví a málo kdo si s tím láme hlavu. Aby zmatek byl dovršen, plete se do rasismu i záměna s typy čistě konstitutivními (komplexe, klinická konstitute, psychická typika a j.), takže urobiti pořádek v tomto chaosu jest úloha herkulská. Qui bene distinguit, bene docet.

L I S T Y Z Č E S K O S L O V E N S K A

PSYCHOANALYSA A JEJÍ POUŽITÍ V ČESKÉ POESII

Předkládá se tu studie mladého badatele o tom, kterak lze prakticky použít u příležitosti osmdesátin příborského rodáka Sigmunda Freuda výsledků psychoanalysy v české literatuře na základě dialektického sjednocení protikladů surrealismu, aby tento a) epatoval konvenčního měšťáka i levého tupohlavce (nejmenovaného), b) udržoval katolického šíbala při dobré náladě, c) vytrhl tajné žahadlo Strašidla, jež vítězný proletariát srazí k zemi.

Čtenáři! Soudruzi ústředního agitpropu a ženoddělu KSČ (Komunistické strany Československa), upozorňujeme vás, že tu leccemus nebudete rozumět a nad leccíms se budete v revolučním studu rdět barvou tmavší, než jaká jest revolučnímu proletariátu předepsána, ale nic naplat! Sigmund Freud začal! „Nechápete? Nebyl jste dobře zasvěcen? Chcete za každou cenu vysvětlivky pod čarou, blázinec pro rozum?“¹⁾ Vezměte erogenní činnost oblasti anální, Oidipův komplex, sýr, Libido, infantilní lásku²⁾, přidejte Malého Nerona, fetišismus, třídní boj v prostorném atelieru a dostanete český surrealismus.

Ostatní čtenáři se pak laskavě nepohoršujte! Vědecká práce jest objektivní. Co budete dále číst, vše je pravdivé — nic není zamlčeno, vše je na svém místě. Ostatně použitá literatura je citována. Čtete a dejte číst dál! Hlavně pak těm z vašeho okolí, kdož v psychoanalýze a v jejím dialektickém splynutí s marxismem našli své zalíbení nebo smysl života. Ať je jim nadsmyslno lehké!

Vzd.

Antonín byl básníkem.

Již tehdy, když v lůně mateřském prožíval svá podivuhodná dobrodružství, obklopen tmou, tichem a vlhkem a ujídaje každé hodiny část placenty, zatím co před očima jeho mamá otáčely se skleněné koule, rostoucí v podobu vlkodlakovu, nesl na svrasklém čilku pečeť básnictví, jež jest vrozenou padoucní, zastaralým svrabem, darem danajským.

Vzhledem k tomu, že jeho pobyt v tomto teplém a klidném prostředí (plném vzruchů, jež však se nám nedochovaly následkem infantilní anamnézy), trval pouhých sedm měsíců, nebyla Antonínovi dána do vínku ani síla, ani statečnost, čímž nechceme říci, že byl slabochem či strašpytlem.

Sotvaže se porozhlédl po tomto světě a počal uvažovati o svém postavení, již byl stížen střevními poruchami, jež se zhusta vyskytují u nemluvnátek a kojenců.

Jeho hloubavá mysl jim však příkládala zcela mimořádnou důležitost, a vskutku, erogenní význam oblasti řitní byl pro malého Antonína veliký.

Bavil se zhusta zadržováním výmětů jako se jiní baví hrou v kostky a mnohokrát překvapil svou pěstounku neočekávaným darem, nedoufaje v sebemenší projev vděčnosti.

¹⁾ Bližší v Manifestu surrealismu.

²⁾ Tyto a další termíny blíže podány u S. Freuda a jeho českého žáka Brouka.

Sud' jak sud', tvrdošíjně se zpěchoval vyprázdniti si střeva, kdykoli byl posazen na hrnec a málokdy se staral o to, pošpiní-li si své prádelko; z toho lze usouditi, že již v nejranějším dětství zásadně opovrhoval vši maloměšťáckou úzkoprsostí a konvencí.

Jak se nám podařilo zjistiti, zabýval se též dumláním a cumláním v míře neobvyklé. Konečně jest to pochopitelné, neboť nemohl vynechati tuto důležitou etapu lidství, dříve než přešel k druhému období dětské masturbace.

Jakkoli rád snil ve stínu pohovky či lenošky, přece nejmilejší byla mu hra v pískových dunách. Boře ruce i nohy do písku, představoval si pád do hlubiny a husí kůže běžela mu po zádičkách.

V té době zamiloval se do jakési holčičky, která měla zelený kabát a modrou čepici a začasťe vzdychal u okna svého dětského pokoje, v němž byl sám se svou touhou.

Později, nemaje dosti na lásce platonické (a také proto, že holčička s opovržením přijímala jeho dvoření), zahořel smyslnou láskou ke své opatrovnici a pěstounce, služce Františce, jejíž spodnička, vonějící občas vším možným (a nejvíce levandulí), zdála se mu býti oponou, střežící nevyslovitelná tajemství života i smrti.

Opájel se tedy vůní a na rty vystupovala mu pěna dychtivosti, jež sublimovala do vzduchu v podobě duhových bublinek.

Jednoho dne maličký Antonín, jsa věren svým neukojeným pudům, pojídal sýr a dříve, než vložil sousto do úst, pohrál si jím, maže si prsty i dlaně způsobem naprosto neuvěřitelným.

Žasnouc nad tímto divadlem, služebná dívka Františka pootevřela ústa a spráskla ruce, zatím co její poprsí se dmulo a v dáli zapískal rychlík, jezdící dvakrát týdně na trati Paříž—Praha—Leningrad. Sotva však měla čas uskočiti a zachytiti se židle, neboť v okamžiku, kdy byl nejméně pozorován, Antonín vyskočil a sápal se na ni s odvahou malého Nerona.

Zajisté šlo mu o to, čichnouti si k sukni, jejíž obraz vyvstával před ním jako hora Venušina, leč Františka, nechápajíc dosud cele zvrácenost malých dětí, vrískala a ošívala se, netušíc, že ne ona, nýbrž její suknice jest předmětem chlapcovy touhy. Jsouc chlapského složení, snadno přemohla malého ubožáčka, častujíc jej jmény jako: neukojený nestoudníku, inverzní psychopate, infantilní erotomane a t. p.

Aby dílo zkázy bylo dokonáno (a aby i sobě popřála nějaké té rozkoše) zmocnila se Františka nebohého hošíka a jala se ho bití na obnaženou zadničku, plácajíc jej a ulevujíc si plváním.

Tentokrát však výkon trestu minul se svým výchovným účinkem, neboť Františka

a) zapomněla, že má co činiti se surrealistickým zmetkem-masochistou;

b) byla sadistkou.

Antonín od té doby až do chvíle své smrti zůstal věrem masochismu, což se jevílo v tom, že zvrhával drahocenné vásy, lil inkoust na ubrusy, kladl banánové slupky na schody jenom za tím účelem, aby dostal výprask, jímž by se ukojil. Pro p. t. obec čtenářskou a vědeckou (a hlavně ovšem pro naše věhlasné psychoanalyticky) jest tu nyní veliké pole působnosti, kde mohou ukázati své vlohy pro badání o lidském surrealistickém nitru, neboť vezme-li zároveň v úvahu Antonínovu zálibu v mučení dravé zvěře a pojídání živých švábů (a stonožek), resp. i obratnost, s jakou podřezával slepice či srkal žížaly, jsme na pochybách, nebyl-li vlastně největším českým sadistou-surrealistou.

K úplnosti zmiňujeme se též o Antonínově zájmu o copy, podvazky, střevíčky, knoflíky a kulaté předměty.

Když byl Antonín dospěl v léta jinošská, nadmula se jeho hrud' čímsi nevyslovitelným a on, poznav, že pochopil prapodstatu světa z kusu spodničky nebohé služky, oddal se básnictví.

Máme-li mluvit slovy jeho básní, „tančil na pupeční šňůře bez lesku a chuti, nad vyprahlým dnem moře s úpadkovou dychtivostí filopraktika s teřichem, hledajícího zásadovost v rozčtvrcených tělíčkách nekřtěnátek, politých hořčicí a zasypaných mákem.“

Taková a podobná byla stavba a skladba jeho básní, upadnuvších v nezasloužené zapomenutí.

Nicméně tato studie nechce se obírat jenom výplody Antonínova ducha, nýbrž hlavně jeho činy.

A tu musíme si blíže všimnouti Antonínova poměru k něžnému pohlaví a konečně i jeho neblahé smrti.

Antonín byl okouzlen vlastní sestřenicí, jednoduchou a prostou to dívkou beze všech vášní. Co však nedostávalo se Verunce (neboť tak se jmenovala), dostávalo se v míře vrchovaté Antonínovi.

Bohužel, nechtěla ho bít, když si toho žádal, nemajíc pochopení pro jeho nadzemský pojem lásky.

Také mu nechtěla zploditi černé dítě, pokryté neštovičkami, ač ji o ně prosil, kleče na kolenu a bije hlavo uo zed'.

„Chci černé novorozeňátko, abych je mohl snísti,“ pravil roztožený, podobaje se Wertheru z konce tisíciletí.

„A k čemu potřebuješ neštovice?“ otázala se Verunka s hrůzou.

„Ty činíš pokrm tajuplným,“ odvětil Antonín, mysle na manifest surrealismu. Verunka však byla (jak již pověděno) prostým venkovským dítětem a nechápala ani zdaleka význam Antonínových slov.

I není divu, že se naň rozhněvala a opustila ho.

Antonín však, pln spleenu, odešel do své jizby a uhnětl si z hlíny postavičku dítěte.

Když nadešel večer a vichr v okna dul, přistoupil k magicko-surrealistické hostině.

Upekł sošku na ohništi a natřel ji černým leštídem na boty. Když náležitě oschla, posypal ji pepřem a jal se prostíratí.

Soška octla se na míse.

Potom Antonín dal se do jídla. Ukrajoval kus po kuse ze svého duchovního syna, pochutnáváje si na něm, až pozřel i hlavu. Aby kouzlo hostiny bylo dovršeno, vypil naráz velikou lahvicí inkoustu.

Jeho žaludek však nesnesl toto mámení a měl se k obracení.

Dříve však, než došlo k regurgitování, inkoust smísil se s Antonínovou krví a nebohý básník zčernal.

A to bylo jeho poslední kouzlo a rozkošné překvapení, neboť v zápětí zemřel, nezanechav ničeho, vyjma několika básní, jejichž uměleckou cenu nejsme povoláni zhodnocovati.

Z á v ě r.

Našemu psychoanalytickému badání nejlépe vyhovuje postava ušlechtilého surrealisty Antonína, jehož mnohostranný zájem o věci mimořádné a nepochopitelné učinil jej vkusným objektem mnoha vědeckých statí. Okamžiky, jež podporovaly jeho sexuální i básnický vývoj, jsou v této krátké statí seřazeny pokud možno chronologicky. Není ovšem lehkou správně odhadnouti, která událost stala se dříve a která později a také nelze přesně stanoviti účinnost konstitučních a akcidenčních faktorů v jejich vzájemném poměru.

Význam Antonínových předčasných sexuálních projevů jest nepopíratelný a bude nyní záležití na literární historii ve spojení s medicinou, aby nám odhalila průkazně nesporné působení těchto na jeho činnost básnickou.

Doufáme, že se tak stane v nejbližší době a že vznikne opět jedno veliké, záslužné dílo, o němž neopomineme přinéstí pochvalnou recenzi.

Použitá literatura:

Brouk: Psychoanalýsa.

Brouk: Autosexualismus a psycherotismus, I. díl.

Manifest surrealismu.

Brouk: O lásce, smrti a žárlivosti.

Babka: Libido a třídní boj.

Rukopis lask. zapůjčil autor, jenž dosud nenašel nakladatele. Spolek nemajetných leč pokrokových studentů se na dílko za účelem vydání upozorňuje.

Koláže Jindřicha Štýrského.

Všechny romány Vítězslava Nezvala.

A pochopitelně spisy Sigmunda Freuda.

Psych. (analysae) Cand. (idatus) VŠEZVĚD VŠUDYBUD.

P O Z N Á M K Y

EDUARD WINTER je profesorem na theologické fakultě německé university v Praze (* 1896). Jeho zájem vyvěrající z přirozeného zakotvení v české půdě vedl ho především ke studiu postavení Němců v našich zemích (Deutschen in der Slowakei und Karpatenrussland, 1926). Další studium pak soustředil na dobu, jejíž poznání je, jak právě jeho práce nasvědčují, základní důležitosti pro poznání kulturní kontinuity v struktuře českých dějin. Je to problém t. zv. katolického osvícenství, jež právě v Čechách mělo svůj výraz, na jedné straně přeháněný, na druhé nedoceněný. V této době, v níž přechází století XVIII. ve století XIX., je skryta mnohá podstata, jež vysvětluje dnešní myšlenkovou reagenici, úsilí pohybující se sice mnohdy na nebezpečných okrajích, leč vyvážené osobní poctivostí a opravdovostí. Čtete-li Wintrova Bolzana (česky v překladu Zd. Kalisty vydal brněnský Akord — o knize přineseme obšírnější posudek), cítíte, jak usilovně a opravdově tvoří toto katolické osvícenství řád myšlení v době, jež se již v základě odpoutala od intensivního spojení s řádem Božím, a přece chce býti z této doby, bere na sebe všechnu její tíhu, hledajíc aspoň styčný bod s těmi z protestantů, kdož ještě nepřestali věřit, nerozplynuli a nesesuli se do trosek, jež bezútešně pod sebe vrstvili, marně jimi nahrazující pevné pilíře stavby, kterou vydali v plen zpychlému člověku.

E. Winter podává své práce způsobem ryzí objektivity. Nekrouť, nešlechtí, neučesává, ale ani nepodezírá, nehyperboluje Bolzana, jako to dělali dosud různí pedagogičtí filosofátoři obou směrů. Taková pak je hodnota jeho prozkumů. Vedle Bolzana podal Winter úvahy i o jiných katolických osvícencích z Čech: Kindermannovi a Güntherovi.

BÁSNÍK A JEHO CTITELĚ. Vždycky, když se oslavuje genius, vyskytnou se ctitelé, kteří ve své pýše a domýšlivosti se postaví před něho a plivají naň svými krásnými slovy. Karel Polák z Práva lidu se sotva stačí podívat Máchovi ke kotníkům a takhle si dovolí psát (v PL 1. května): »Mácha vyznal novou víru, víru v zemi a v smysly, v hmotu a v rozum, a jeho následovníci zase dořekli jeho podněty i ve smyslu sociálním. Hálek revoltuje přirozenou silou lásky proti legitimním předpisům rodiny a společnosti, státu a církve, Neruda ukazuje vyvržence skutečné, dělníky, žebráky, trestance, prostitutky, Masaryk se dovolává Jarmily z »Máje«